

פרשת בשלח

ויקח שש מעות רכב בחור.

צריך להבין מדוע לקח דווקא שש מעות איש לרדוף אחרי בני ישראל.

והנה, כתיב בפרשת ואתחנן, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה, דהיינו בזמן שהאומות מתגברים על כלל ישראל, שנים (2) רודפים אחר רבבה (10,000). ומספר בני ישראל אשר יצאו ממצרים היה ששים רבוא (600,000), והיה פרעה צריך לרודפם במאה ועשרים רוכבים, דהיינו 2 לכל 10,000 ($600,000/10,000=60*2=120$).

אלא שבאמת היה מספר בני ישראל במצרים פי חמשה כולל אלו שמתו (3,000,000). כמו שפירוש רש"י על הפסוק וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים, דהיינו אחד מחמשה, דארבע חלקים מתו בשלשת ימי האפילה. אבל פרעה לא ידע כל כך, וחשב את מספרם 3,000,000, ולכן שלח שש מעות רכב בחור ($3,000,000/10,000=300*2=600$).

(עיטורי תורה)

ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים... אז ישיר משה ובני ישראל.

יש לבאר פסוקים אלו, דהנה, מקשים העולם מדוע לא אמרו ישראל שירה תיכף כשיצאו ממצרים.

והנה, איתא במס' קידושין, דעבד עברי שברח לפני שש שנים צריך להשלים עד שש שנים, אבל אם מת האדון אינו צריך להשלים. וידוע שבני ישראל יצאו ממצרים קודם הזמן של ארבע מאות שנה, אם כן הוי דינם כמו עבד שברח דחייב להשלים עד ארבע מאות שנה. אך כשראו שמתו המצריים אז הם נשתחררו לגמרי. ונשום הכי לא אמרו שירה תיכף כשיצאו ממצרים.

וזהו שאמר הכתוב ויושע ה' ביום ההוא, פירוש ביום ההוא דוקא היה להם הישועה ולא קודם לכן משעת יציאה. והתורה מפרש שהישועה היתה משום וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, א"כ פטורים הם מלהשלים השנים ונשתחררו לגמרי.

(חנוכת התורה)

וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

איתא במדרש אם במשה האמינו בה' לא כל שכן, א"כ למה נאמר ובמשה. אלא כל שאינו מאמין בעבדי ה' כאילו אינו מאמין בהקב"ה. ולכ' קשה, דהקושיא מתחיל דכיון שהאמין במשה א"כ כ"ש בה', אבל מסיים למה נאמר משה, הא היה צריך לסיים א"כ למה נאמר בה'.

והנה, יש להבין החסרון האמונה עד כאן בשנו אופנים. האחד הוא שידעו והאמינו כי כל הנסים במצרים היה מה', ומשה מדעתו לא היה יכול לעשות המופתים מאליו, רק ה' ציוהו. אבל כשהיו בצרה במדבר ולא ראו את ישועת ה', אז חשדו את משה. כי היו סוברים שהוציאם ממצרים על דעת עצמו ולא היה מאת ה' כמו שמבואר בהרמב"ן שחשדו משה על זה כי ה' פעל מופתים רק לענוש המצרים אבל לא להוציאם ממצרים. והראיה לזה הוא כי עדיין לא בא ישועה מאת ה' במדבר. אבל כשראו המצרים מת על שפת הים שוב ראו כי גם היציאה היה מאת ה' ובאמת הושיע אותם.

או די"ל שהיו סוברים דהנסים עד הנה לא האמין שהיו מה', רק משה בחכמתו עשה את

כל זה. וחשבו כי עתה אין לו כח להושיע אותם. אבל כשראו מצרים מת על שפת הים, האמין כי הכל היה מאת ה', ובשליחות דמשה.

ולפי דרך הראשון הם כבר האמין בה' ורק החסרון היה במשה, א"כ אין צריך לומר ויאמינו בה'. ולפי דרך השני שהחסרון האמונה היה בה' אבל האמין במשה, א"כ צריך לומר רק בה' ואדרבה נתמעט האמונה במשה כי ראו שהכל הוא בעצם מאת ה'.

ובזה מבואר המדרש, דאמר אם במשה האמינו בה' לא כל שכן, דהיינו אם הפירוש הוא כפירוש הראשון וחשדו במשה שמאליו הוציאם במצרים ועכשיו האמינו שהיה ג"כ מאת ה', א"כ למה נאמר בה' כלל הא הם כבר האמינו בה'. ואם הוי כאופן השני שלא האמינו בה' כלל עד עתה, א"כ למה נאמר משה. והיינו דמסיים הקושיא א"כ למה נאמר ובמשה, דהקושיא הוא בשני אופנים. ומתרץ דכל מי שאינו מאמין בעבדי ה' כאילו אינו מאמין בהקב"ה, והיינו כאופן הראשון, דהיו כבר מאמינים בה' ורק שלא היתה האמונה שלימה עד שהאמין גם במשה, וזה הוי כשראו מצרים מת על שפת הים.

(כתב סופר)

כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך.

לכ' קשה, דאם לא יחלה למה יהיה צריך לריפא.

והנה, איתא במס' בבא קמא שחובל בחבירו צריך ליתן לו שכר הרופא. ואם החובל בעצמו הוא רופא אינו יכול לומר אני ארפא לך ואסור לרפאותו, אלא צריך ליתן לו שכר הרופא. ואיתא במפרשים, דכל זמן שישראל זכאים באים להם כל השפעות על ידי הקב"ה ולא על ידי ממוצע.

ולפי זה מבואר הפסוק כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך, הטעם הוא משום שאני ה' רפאך. דאין לך רופא אלא אני הוא ולא אחר, ועל פי דין אסור לי לרפאות אותך ולכן לא אשים עליך.

(חנוכת התורה)